

Barības vielu notecees mazināšana Baltijas jūrā, vienoti apsaimniekojot mitrzemes un zālājus

zālāji

Dabiskie zālāji

Zālāji ir cilvēka un dābas kopdarbs, kura saglabāšanu nodrošina cilvēka saimnieciskā darbība – pļaušana un ganīšana. Radušies no nepieciešamības sagatavot lopbarību garajiem ziemas mēnešiem, tie ir izveidojušies par mājvietu neskaitāmiem augiem un dzīvniekiem, kas veido tikai pļavām raksturīgas sabiedrības.

Dabiskās pļavas un ganības ir augu sugām bagātākie biotopi, kur vienā kvadrātmētrā var sastapt vairāk kā 50 ziedauga sugu. Dābas daudzveidībā nozīmīgāki ir tie zālāji, kuri ilgstoši nav mēsloti vai ielaboti. Šādos zālājos ir sastopama apmēram 1/3 no Latvijas retām un īpaši aizsargājamām augu sugām, kā arī daudzas kukaiņu, putnu un zīdītāju sugas.

Kultivētie zālāji

Sētā vai kultivētā zālājā parasti dominē pļavas timotīšs, ārstniecības pienene, pļavas auzene vai parastā kamolzāle, bieži sastopamas tādas sugas kā sarkanais un bastarda ābolīš un sējas lucerna. Šādā zālājā kopējais augu sugu skaits ir neliels un velēna ir skraja. Arī pļavu putnu daudzveidība ielabotā zālājā ir mazāka, jo dažādu ķīmikāliju lietošana samazina putnu barības bāzi, bet vieniedīgais augājs pasliktina slēpšanās un ligzdošanas iespējas.

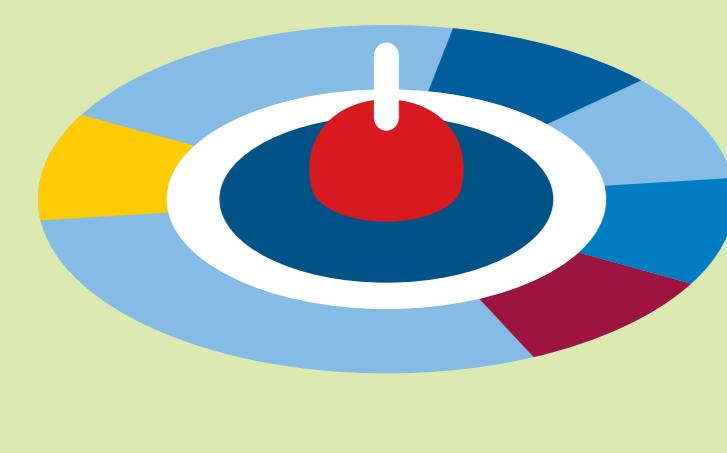
Zālājus tradicionāli apsaimnieko tos pļaujot un/vai noganot. Ja zālāju ilgstoši neapsaimnieko, tas pamazam pārmaiņā: samazinās augu sugu skaits, sāk dominēt agresīvākas un ekoloģiski mazprasīgākas augu sugas, veidojas vienlaiku audzes, tad parādās krūmi, visbeidzot - koki.

leguvumi no zālāju apsaimniekošanas

- Apsaimniekoti zālāji ievērojami samazina augnes daļiju, augu barības elementu (slāpeklis, fosfors u.c.) un pesticīdu nonākšanu ūdens objektos.
- Zālāji piesaista un uzglabā cilvēku rūpnieciskās darbības rezultātā radītās CO₂ (oglekļa dioksīda) emisijas.
- Apsaimniekojot dabiskos zālājus, saglabājas ne tikai sugu un biotopu daudzveidība, bet arī Latvijas tradicionālā ainava un kultūrvēsturiskais mantojums.

Dabiskos zālājos - pļavās un ganībās, aug daudz dažādu sugu, no kurām daļa, piemēram, bezdelīgactīja, nekad vai joti reti ir sastopamas bijušajos tīrumos vai ielabotajos zālājos. Foto © A.Soms

CENTRAL BALTIK
INTERREG IV A
PROGRAMME
2007–2013

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE

SNOWBAL
Saving the sea from Nutrient Overload by managing grasslands/Wetlands BALtically

Materiāls sagatavots Centrālās Baltijas jūras pārrobežu sadarbības programmas projektā „Barības vielu notecees mazināšana Baltijas jūrā, vienoti apsaimniekojot mitrzemes un zālājus”.

Projekta mērķis ir paaugstināt sabiedrības informētību par ilgtspējīgām saimniekošanas metodēm, kas samazina barības vielu noteci uz Baltijas jūru.

Vairāk par projektu <http://www.ldf.lv/>